

ня витрат від нормативних і формуються пропозиції щодо зменшення витрат на виробництво за статтями і напрямками. У цілому по підприємству бухгалтер здійснює контроль за статтями витрат з виявленням причин відхилень і факторів, що впливають на їхнє виникнення.

Керівники підприємства, маючи таку інформацію, оперативно здійснюють необхідні корективи виробничої діяльності з метою отримання найбільшого ефекту шляхом зниження витрат на виробництво.

Список використаних джерел:

1. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб / Л.О.Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко. — К.: КНЕУ, 2004. - 187 с.
2. Івахненко С.В. Класифікація програмного забезпечення обліку і контролю / С. В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 7. – С. 55–64.
3. «Дебет-Кредит» український фінансово-бухгалтерський портал [Електронний ресурс] / Виробництво в «1С:Бухгалтерії 8.1». // Щотижневик. – 2011. – №11. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua>

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Роман Романович

*Шевчук Роман,
студент групи РКм-51*

КОНТРОЛЬ ЯК ОДНА З ФУНКЦІЙ УПРАВЛІННЯ: ЙОГО ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ

На сучасному етапі радикальних реформ в Україні особливої ваги набувають питання вдосконалення управління. Однією з найважливіших його функцій є контроль. Будь-який вид управління неможливий без чітко організованої системи контролю, тому що неможливо ефективно управляти, не перевіряючи виконання поставлених вимог та не виявляючи фактичного стану на управлінських об'єктах.

Контроль, який є самостійною функцією управління, виступає засобом установлення зворотних зв'язків, завдяки чому суб'єкт управління може простежити хід виконання прийнятих рішень. Це дає можливість своєчасно реагувати на відхилення в роботі підконтрольного об'єкта від заданої програми та вносити відповідні корективи в його діяльність [4]. Для розуміння функції контролю в управлінні будь чим спробуємо використати певні аксіоми:

Аксіома 1. Управління – це інформаційний процес. Цілком зрозуміло, що зворотна інформація від об'єкт управління до його суб'єкта є «предме-

том роботи» будь-якої людини, що здійснює функцію управління системою.

Аксиома 2. Система – це сукупність людей та об’єктів, які об’єднані певною взаємною залежністю та взаємними діями.

Аксиома 3. Управління – це забезпечення функціонування системи у відповідності з прийнятою програмою для досягнення системою визначеної мети.

Аксиома 4. В управлінні існує чотири загальні функції: планування (прогнозування); облік; контроль; регулювання (рис. 1.).

Як бачимо, контроль як самостійна функція управління тісно пов’язаний з іншими сторонами діяльності – прогнозуванням, плануванням, обліком та аналізом.

Аксиома 5. Контроль готує інформаційну базу для прийняття управлінських рішень (регулювання) по критичним (небезпечним для системи) фактам.

Аксиома 6. Контроль ні в якому разі не підмінює функцію регулювання [4, С. 6].

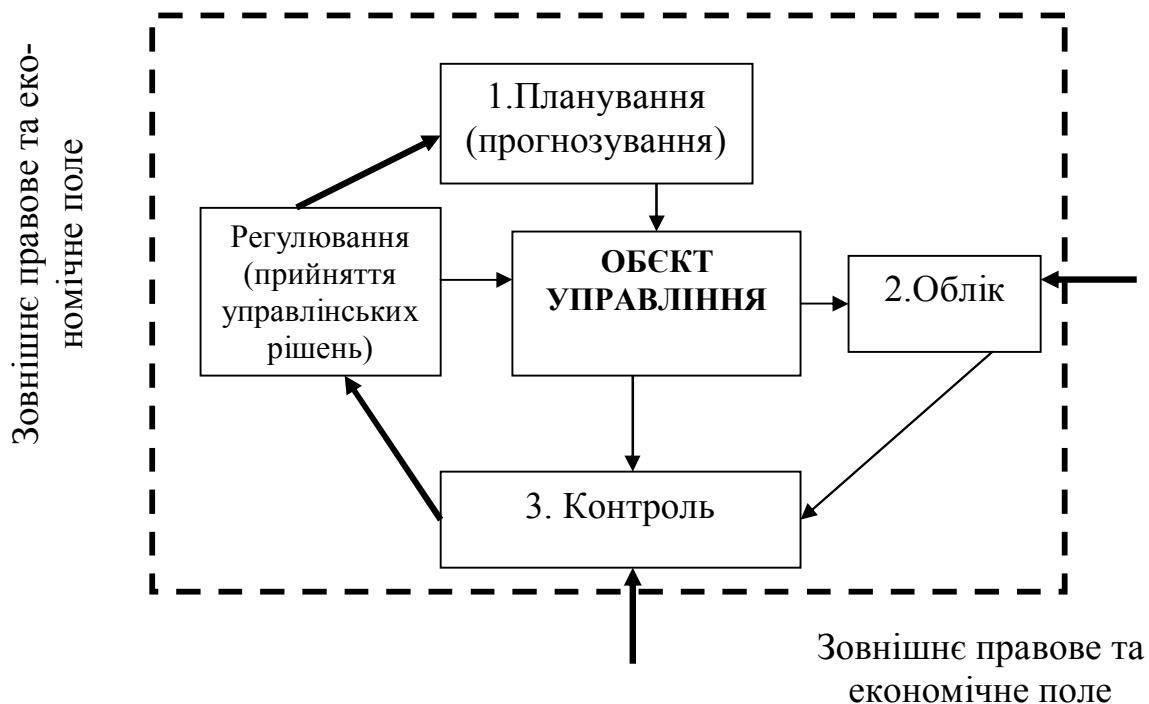

Рис.1. Функціонально-інформаційний аспект процесу управління [4, С.7]

Аксиома 6. Контроль ні в якому разі не підмінює функцію регулювання [4, С. 6].

Отже, контроль за господарською діяльністю підприємств та організацій є однією із найважливіших функцій керівництва і управління. В свою чергу, контроль як функція управління підпорядкований вирішенню завдань системи управління. Економічна сутність контролю полягає у то-

му, щоб за допомогою певної системи перевірок забезпечити виконання господарських програм, раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Виходячи з теми нашого дослідження нас цікавить функція контролю, яка передбачає : своєчасне виявлення «небезпечних » для системи відхилень фактичних значень від планових (що очікуються або прогнозуються); виявлення небезпечних для системи дій, подій, тенденцій у навколишньому економіко-правовому середовищі системи (законодавство, ринки, конкуренти, фіскальні загрози); виявлення чинників, що привели до таких «небезпечних » відхилень та вимір впливу чинника на розмір відхилення.

Ми погоджуємося з думкою Пушкаря М.С., який зазначає, що наскільки ефективно підприємство працює в умовах вільного вибору техніки, технології, фінансових посередників, постачальників, покупців, ринкової стратегії, систем управління, засобів обробки даних, отримання інформаційних ресурсів тощо, можна мати уяву лише у випадку порівняння жорстких планових умов діяльності підприємства і ринкових, які стимулюють виробництво через постійне оновлення техніки, технології, організації праці й управління, а також інформаційний розвиток. Що конкретно підлягає контролю, які форми і методи застосовувати, які види контролю в тому чи іншому випадку обрати, яку інформацію для цього потрібно отримати - ось далеко не повний список питань, на які відповідь може дати лише теорія контролю, в тому числі й аудиту [3].

Дослідимо погляди різних вчених щодо визначення поняття «контроль», адже ніколи не існувало єдиного підходу до розуміння його суті. Зазначимо, що термін «контроль» має французьке походження (controle – перевірка або спостереження з метою перевірки).

Незвичайним є висловлювання Пушкаря М.С. у його монографії «Контролінг» (1997р., С. 37), де він проголошує, що «термін «контроль», як і термін «влада» породжує перш за все, негативні емоції у виконавців. Для них контроль пов'язаний з певними обмеженнями, відсутністю самостійності та проявів ініціативи в прийнятті рішень, примусове виконання визначених дій, застосування штрафних санкцій та порушення встановлених правил і процедур». На думку Бутинця Ф.Ф. контроль – це систематичне спостереження і перевірка процесу функціонування відповідного об'єкту з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів [1, С. 9].

При цьому Пушкар М.С. наголошує, що у вузькому значенні контроль розуміють в його буденно-практичному аспекті як пошук фактів зловживань, шахрайств, крадіжок, нанесення шкоди підприємству, а також виявлення винних осіб, які допустили подібні факти. Така трактовка контролю є наслідком примітивного розуміння причинно-наслідкових зв'язків, де крадіжка - це причина, а наслідок - за логікою такого пізнання означає факт крадіжки та покарання за цей факт, що вказує лише на явище, яке фіксують органи відчуття контролера, а сутність цього факту залишається нерозкритою [3].

Доцільним є висловлювання Дорош Н.І.: «Реально не існує контролю взагалі, а є контроль конкретного змісту і форми, у тому числі адміністративний, технічний, фінансовий, економічний та інші спеціалізовані види контролю. Важливою функцією державного фінансового регулювання є державний фінансовий контроль – система органів і заходів, яка сприяє забезпеченню законності, охороні власності, правильному, ефективному й економічному використанню бюджетних, залучених і власних коштів, яка допомагає викрити порушення фінансової дисципліни» [2, С. 9].

З метою успішного виконання своєї функції в системі господарського управління, контроль має бути:

- об'єктивним (передбачає незацікавлене та неупереджене виконання контрольних функцій особами, які здійснюють перевірки, точну фіксацію відхилень від установлених параметрів у діяльності перевірюваних об'єктів та правдиве висвітлення результатів контролю);
- оперативним (виявлення недоліків в роботі об'єктів господарювання на якомога ранній стадії з метою швидкого їх усунення);
- безперервним (систематичне виконання контрольних функцій, що зумовлюється безперервним характером господарських та виробничих процесів);
- всеохоплюючим (повинен поширюватися на всі сфери суспільної діяльності та на весь господарський механізм);
- науковим (використання останніх досягнень науки і техніки, передового досвіду у процесі проведення контролю);
- економічність (здійснення контролю якнайменшою кількістю робітників, які мають спеціальні знання та навички контрольної діяльності);
- дієвим (активний вплив контролюючих органів на підконтрольні об'єкти шляхом прийняття ефективних рішень з метою усунення виявлених недоліків та їх попередження в майбутньому).

На сучасному етапі розвитку економіки України контроль за фінансово-господарською діяльністю має бути сконцентрованим на вирішенні наступних завдань:

- забезпечення виконання державних замовлень, планових завдань та встановлення платежів до державного і місцевого бюджетів;
- виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції, що виробляється, зниження витрат трудових, матеріальних та грошових ресурсів;
- зниження невиробничих витрат та збитків, попередження та виявлення нестач, випадків розкрадання і псування цінностей та нецільового використання коштів;

- підвищення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності підприємств.

Уточнимо, що господарський контроль відповідно до його статусу в системі управління, який виражається в обсязі владних повноважень, можна поділити на такі типи: державний (його суб'єктами є структури державної влади і управління, що мають певні контрольні повноваження, які носять законодавчий характер); муніципальний (здійснюють місцеві органи самоврядування або утворені ними комісії); громадський (згідно з діючим законодавством окремі громадські організації – трудові колективи, профспілки також наділені повноваженнями у сфері економічного контролю); контроль власника (керівника) регулюється безпосередньо власником; незалежний (в умовах ринку втручання державних органів у фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання обмежене, що зумовлює до впровадження незалежної форми контролю – аудиту).

Підсумовуючи вищезазначене, узагальнимо поняття: контроль – це процес спостереження і перевірки виробничої та фінансової діяльності підприємств, яка здійснюється відповідними суб'єктами управління, наділених певними функціями контролю, з метою виявлення відхилень від встановлених параметрів цієї діяльності, усунення та попередження негативних явищ та тенденцій.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навч. посіб. [Текст] / Ф.Ф. Бутинець, Б.Ф. Усач та ін. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 416с.
2. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація [Текст] / Н.І. Дорош. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2001.- 402 с.
3. Пушкар М.С. Система контролю через призму теорії [Текст] / М.С. Пушкар / Збірник матеріалів круглого столу «Система контролю : проблеми та перспективи розвитку». – Тернопіль, 2011. – С.5-11.
4. Редько О.Ю. Аудит та безпека бізнесу : Практич. посіб. [Текст] / Редько О.Ю., Рижак О.Б., Редько К.О. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агенство», 2007.- 177с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Романів Світлана Романівна